

Όρος Ολίγυρτος

ΣΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: **ΑΝΤΩΝΗΣ ΔΗΜΑΣ**

» Διασχίζοντας με το φως της αυγής την κοιλάδα της Στυμφαλίας όλα δείχνουν βγαλμένα από άλλες εποχές. Ένας στενόμακρος χρωματισμένος κάμπος με αμπελώνες και χωράφια, μικρά χωριά ακροβολισμένα στα ριζά των βουνών, μια λίμνη ομφάλιος λώρος της μυθολογικής φαντασίας με τη σημερινή πραγματικότητα και στο βάθος ο μεγαλοπρεπής Ολίγυρτος να καθρεφτίζεται στα νερά της.

Κάτω: Στυμφαλία και Ολίγυρτος. Το ιδανικό σκηνικό για τη μάχη του ημίθεου με τα φτερωτά τέρατα και τη σύγκρουση των θεϊκών συμφερόντων...
Απέναντι: Η αρχαία Στύμφαλος.

Ηρωική μυθολογία περιγράφει ότι: «Ως έκτο άτομο, ο βασιλιάς της Τίρυνθας, Ευρυσθέας, επέβαλε στον Ηρακλή να αφανίσει τις Στυμφαλίδες Όρνιθες, τα σαρκοφάγα και ανθρωποφάγα πουλιά που είχαν πολλαπλασιαστεί στα δασώδη κράσπεδα της παρά την πόλη Στύμφαλο, λίμνης».

Η ορεινή λίμνη της Πελοποννήσου, φανερώνεται την ώρα που ο ήλιος αρχίζει να διαγράφει στο στερέωμα την χειμερινή του διαδρομή. Η ομορφιά του τοπίου τροφοδοτεί το μύθο και τη φαντασία. Στις απέναντι νότιες όχθες, στα δασώδη κράσπεδα που περιγράφονται στη μυθολογία, υψώνεται ο Ολίγυρτος (και συγκεκριμένα η δυτική απόληξη του βουνού, το κατάφυτο από έλατα **Απέλευρον όρος**), που κατά καιρούς κυριολεκτικά εφάπτεται με τα νερά της Στυμφαλίας. Εδώ συνάντησε η θεά Αθηνά τον Ηρακλή, δίνοντάς του τα κρόταλα για να «σηκώσει» τις απαίσιες στυμφαλίδες και να τις εξοντώσει με τα βέλη του. Το ανάγλυφο του Ολίγυρτου, καθρεφτίζεται στα νερά δημιουργώντας το ιδανικό σκηνικό για να λάβει χώρα η μάχη του ημίθεου με τα φτερωτά τέρατα και να συγκρουστούν για άλλη μια φορά τα θεϊκά συμφέροντα...

Ο Ολίγυρτος και η Στυμφαλία δεν είναι συνδεδεμένοι μόνο μυθολογικά...

Είναι δύο σημαντικοί βιότοποι, δύο μνημεία της φύσης που πάντα βρίσκονταν σε αλληλεξάρτηση... Το σύμπλεγμα βουνού και λίμνης, (στις πηγές του οποίου οφείλει μεγάλο μέρος από το υδατικό της ισοζύγιο) μαζί με τα ερείπια της αρχαίας πόλης στις όχθες της, θα μπορούσε κάλλιστα να χαρακτηριστεί σαν **φυσικό και αρχαιολογικό πάρκο**.

Η ανάβαση στον Ολίγυρτο θα ξεκινούσε το απόγευμα αφού είχαμε αποφασίσει να διανυκτερεύσουμε στην κορυφή. Έτσι θα υπήρχε αρκετός χρόνος για περιηγήσεις, κατοπτύσεις, και αρχαιολογικές αναζητήσεις.

Από τον οικισμό **Κιόνια** και τα ερείπια του καθολικού μοναστηριού του **Ζαρακά** (13^{ος} αιώνας) ένα χωμάτινο δρομάκι 800 μέτρων οδηγεί στις βόρειες όχθες της λίμνης και στα ερείπια της αρχαίας πόλης της Στύμφαλου.

Υδρόβια πουλιά φωλιάζουν μέσα και γύρω από τη λίμνη, άλλα έχουν σαν τόπο κατοικίας

τον Ολίγυρτο και τα γύρω βουνά. Μια γενναία απόφαση κατάργησης του κυνηγιού συνετέλεσε πολύ γρήγορα στο να μετατραπεί η λίμνη σε ένα πλούσιο βιότοπο. Ένα βιότοπο που φιλοξενεί 143 είδη πουλιών, μεταναστευτικά και μόνιμα, κάποια από τα οποία, σε πληθυσμούς τέτοιους που σου δίνεται η εντύπωση πως με μια βάρκα μέσα στη λίμνη μπορείς να τ' ακουμπάς!

Η λίμνη βρίσκεται σε καροτική λεκάνη σε υψόμετρο 620 μέτρων. Μέρος των νερών της χάνονται υπογείως και αναβλύζουν στην περιοχή της Αργολίδας τροφοδοτώντας τον **Ερρασίνο** ποταμό και τις πηγές **Λέορη**, **Κρόη** και **Κεφαλάρι**. Πρόκειται στην πραγματικότητα για μια πολύ ρηχή λίμνη που περιβάλλεται από πυκνούς καλάμιώνες και η στάθμη της καθώς και η έκτασή της διακυμαίνονται έντονα (από **3.500** στρέμματα το καλοκαίρι ως **7.500** στρέμματα την Άνοιξη) λόγω του φυσικού υδατικού ισοζυγίου της κοιλάδας αλλά και της άντλησης και μεταφοράς του νερού για αρδευτικούς και άλλους σκοπούς. Η λίμνη όπως και ο Ολίγυρτος ανήκει στις προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000.

Στις βόρειες όχθες της λίμνης μια συγχορδία ήχων από πουλιά και βατραχία επενδύει μουσικά τις ειδυλλιακές εικόνες των καλάμιώνων, των χιονισμένων κορυφών του Ολίγυρτου και των ερειπίων της αρχαίας πόλης.

Η αρχαϊκή Στύμφαλος που έφτασε στη μέγιστη ακμή της τον 4^ο πΧ αιώνα ήρθε για πρώτη φορά στο φως το **1930** με τις ανασκαφές του αρχαιολόγου **Αναστάσιου Ορλάνδου**. Πολλά χρόνια μετά, και κάτω από την εποπτεία του καναδικού ινστιτούτου, η αρχαιολογική σκαπάνη ξαναέπιασε δουλειά και το 1993 έφερε στο φως νέα ευρήματα, που περιλαμβάνουν δρόμους, οικίες, αμυντικές υποδομές, θέατρο, παλαίστρα και άλλα υπολείμματα της υστεροκλασικής και ελληνιστικής πόλης.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το ιερό της Αθηνάς (ή της Αρτέμιδας;) στην ακρόπολη ενώ στα νότια υπάρχει η κρήνη **Βελατσούρι** που δεν έπαψε ποτέ να αναβλύζει εδώ και 2500 χρόνια. Η ζωή της πόλης σταμάτησε το 146πΧ με την επέλαση του ρωμαϊκού στρατού. Περίπου 150 χρόνια μετά ένας μικρός ρωμαϊκός οικισμός ιδρύθηκε στα ερείπια κοντά στη λίμνη. Ανατολικά της πόλης βρίσκονται τα θεμέλια του **Αδριάνειου υδραγωγείου** που κατα-

Τα ερείπια του καθολικού μοναστηριού του Ζαρακά (13ος αιώνας).

σκεύασε ο ρωμαίος αυτοκράτορας το 137πΧ για να μεταφέρει τα νερά της Στυμφαλίας στην ακμάζουσα τότε πόλη της Κορίνθου ενώ υπολείμματα του αμυντικού τείχους της πόλης φτάνουν μέχρι το λόφο της Αγίας Τριάδας κοντά στο χωριό **Λαύκα**.

Το χωριό αυτό, κυριολεκτικά φωλιασμένο στους πρόποδες του Ολίγυρτου, είναι από τα γραφικότερα της ορεινής Κορινθίας και η κλασική αφετηρία για την ανάβαση στο βουνό. Εδώ σώζονται κάποια παλιά πέτρινα σπίτια και η εκκλησία του Αγίου Αθανασίου-χτισμένη στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Η χιονισμένη κορυφή του Ολίγυρτου δεσπόζει σχεδόν κάθετα πάνω από το χωριό που έγινε γνωστό από τα γυρίσματα του επικού «*Αστραπόγιαννου*» της δεκαετίας του '70. Στην παλιά πλατεία με τον πλάτανο και το χάνι, γυρίστηκε η ιστορική σκηνή του μαχαιρώματος του «κολίγου» **Κούρκουλου** από τον «προδοτή» **Σπύρο Καλογήρου**...

Ορεινός όγκος του **Ολίγυρτου** καταλαμβάνει γεωγραφικά κομβική θέση μεταξύ των οροπεδίων Στυμφαλίας, Φενεού και Κανδήλας που είναι οι πιο σημαντικές υδρολογικές λεκάνες της Βόρειας Πελοποννήσου. Είναι ένα βουνό μεγάλων σχετικά υψομέτρων (**Σκίπιζα 1935μ, Γκομπίνι 1831μ, Σκιάθις 1777μ, Μαυροβούνι 1694μ**) και σημαντικών δασών (86.000 στρέμματα ελατοδάσους καλύπτουν το βουνό).

Τα συμπαγή δάση της κεφαλληνιακής ελάτης προτιμούν το βόρειο τμήμα του βουνού και υψόμετρα από τα 900 ως τα 1600 μέτρα ενώ το νότιο τμήμα προς την Κανδήλα μοιάζει υπερβουσκοποιημένο με σκόρπιες δρυς και υπολείμματα μακιάς βλάστησης και παλαιότερων δασών.

Η υψηλότερη ζώνη του βουνού περιλαμβάνει βραχώδεις πλαγιές, απόκρημνα πρανή και βοσκοτόπια με λουλουδία της αλπικής ζώνης, ακανθώδεις θάμνους, φρύγανα, δάση σκληρόφυλλων και λίθωνες της βαλκανικής χερσονήσου.

Από την πλούσια χλωρίδα του βουνού πρέπει να γίνει αναφορά στην ενδημική *Viola oligartha* και στο ενδημικό είδος της γειτονικής Κυλλήνης *Adonis cyllenea* (άδωνις της Κυλλήνης) που ενώ θεωρείτο εξαφανισθέν είδος βρέθηκε στον Παρνία του Ολίγυρτου πριν από λίγα χρόνια.

Η πανίδα του Ολίγυρτου (χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα πουλιά) αριθμεί 24 είδη (τέσσερα αμφίβια, δεκατέσσερα ερπετά και έξι θηλαστικά) ενώ από την ορνιθοπανίδα του βουνού αξίζει να σημειωθεί η ύπαρξη διαφορετικών ειδών τρυποκάρυδων και οι ενδείξεις ότι εδώ διαβίει ακόμα ο χρυσαετός.

Η ορειβατική διαδρομή από την πλατεία της Λαύκας (700 μέτρα) μέχρι την κορυφή Σκίπιζα (1935μ) διαρκεί κοντά στις 4 ώρες. Το καλογραμμένο μονοπάτι περιβαλλοντικής εκπαίδευσης εφαιπτόμενο κάποιες φορές με τον δασικό δρόμο ανηφορίζει γλυκά, μέσα στο δάσος της κεφαλληνιακής ελάτης. Συστάδες από πεύκα, κυπαρίσια, πρίνα, τρικουκιές και κέ-

δρα εμπλουτίζουν το οικοσύστημα. Η ρεματιά της Αγία Σωτήρας δέχεται τα νερά δύο πηγών του βουνού και αποτελεί έναν από τους κύριους τροφοδότες προς τη Λίμνη της Στυμφαλίας. Σημαντικές πηγές εμφανίζονται κατά μήκος και του νοτίου ορίου του Ολίγυρτου προς τη μεριά της Κανδήλας και της Σκοτεινής.

Μέσα σε μια ώρα κερδίζουμε 500μ υψομετρικής διαφοράς και προσεγγίζουμε την **Αγία Σωτήρα** (υψόμετρο 1200μ), ένα ορεινό πλάτωμα με γραφικό εκκλησάκι (όλο το χωριό ανεβαίνει εδώ για τη λειτουργία της 6^{ης} Αυγούστου), πανύψηλα έλατα, πηγή με θαυμάσια ποιότητα νερού και πανοραμική θέα των κορυφών που έχουν πλησιάσει και μοιάζουν να σε καλούν να τις κατακτήσεις. Εδώ είναι και η καταλληλότερη τοποθεσία για ξεκούραση, ανασυγκρότηση και γέμισμα παγουριών μιας και εδώ είναι η τελευταία προσβάσιμη πηγή μέχρι την κορυφή.

Ακολουθώντας για λίγο τον δασικό δρόμο εντοπίζουμε στα δεξιά μας το μονοπάτι που με

Η Μικρή και η Μεγάλη Ζήρεια όπως φαίνονται από τον Ολίγυρτο.

νότια κατεύθυνση και ελαφρώς προβληματική σήμανση ανηφορίζει μαιανδρικά στην αρχή μέσα σε γέρικο ελατόδασος, για να ταυτιστεί αργότερα με την αυλακιά που χωρίζει το βουνό, στον όγκο της Σκίπιζας στα αριστερά και το Γκριμπινιού στα δεξιά. Το τοπίο μετατρέπεται σιγά - σιγά σε υπαλπικό, τα βήματά μας ολοένα και περισσότερο βυθίζονται στο χιόνι, τα έλατα αραιώνουν και κονταίνουν ενώ η ησυχία του βουνού παραβιάζεται μόνο από τις πέριδικες που φωλιάζουν στα κέδρα και φτερουγίζουν ανήσυχες από την ανθρώπινη παρουσία. Ένας λιτός σταυρός θυμίζει τους 2 αδικοχαμένους ορειβάτες που πλήρωσαν με τη ζωή τους την αγάπη τους για την ορειβασία γλιστρώντας στην παγωμένη βορεινή πλαγιά της Σκίπιζας τον Μάρτιο του 1991.

Μετά από μια ώρα περίπου έντονης ανηφοριάς το μονοπάτι εισέρχεται σε επίπεδο κρατήρα (Γούπατο για τους ντόπιους) στα 1500 μέτρα. Εδώ, απομονωμένος και περιτριγυρισμένος από ψηλές χιονισμένες κορυφές διαπιστώνεις όσο πουθενά άλλου την ασυμμετρία της ανθρώπινης ύπαρξης μπροστά στον όγκο και το σιωπηλό μεγαλείο του βουνού. Την άνοιξη ο κρατήρας με την εντυπωσιακή ηχώ (μπορεί να επαναλάβει τη φωνή σου 4-5 φορές) γεμίζει από αγριολούλουδα της αλπικής ζώνης (κυριαρχούν τα μωβ και κίτρινα κρινάκια), ενώ από το Μάιο ανηφορίζουν εδώ κοπάδια αιγοπροβάτων που βόσκουν το παχύ χορτάρι και πολλές φορές διανυκτερεύουν στο βουνό.

Λίγα λεπτά ξεκούραση, ενίσχυση του οργανισμού με θερμιδοφόρα τροφή, διαμετρική διάσχιση του γούπατου προς το νότο (η κορυφή βρίσκεται στα αριστερά μας) για να βρούμε το μονοπάτι που ανηφορίζει μέχρι το Διάσελο (1600 μέτρα) ανάμεσα στις κορυφές Σκίπιζα (1935 μέτρα) και Χιονότροπα (1794 μέτρα). Από εδώ και μέχρι την κορυφή θα αποκαλύπτεται η θέα προς το νότο, τα αρκαδικά οροπέδια, τον ορεινό όγκο του Μαινάλου ακόμα και το μακρινό Ταΰγετο.

Όποιος έχει όρεξη για περιπέτεια (η σήμανση είναι σχεδόν ανύπαρκτη) μπορεί να ανα-

ζητήσει τη **Χιονότροπα**, (όχι την κορυφή) μια επικίνδυνη κωνοειδή κατωφέρεια που οδηγεί σαν χωνί σε άπατη τρύπα η οποία διατηρεί το χιόνι μέχρι τα μέσα του καλοκαιριού. Το χιόνι μετατρέπεται σε νερό και με δαιδαλώδες υπόγειο δίκτυο οδηγείται σε πηγή στην Αγία Σωτήρα, 500 μέτρα χαμηλότερα. Λέγεται ότι ο πασάς της Τρίπολης έστειλε ως εδώ τους υποτακτικούς του για την προμήθεια νερού και πάγου.

Με ανατολική κατεύθυνση και επίπονο βάδισμα για 50 λεπτά έχοντας ολοένα και πιο εντυπωσιακή θέα προς τα χιονισμένα βουνά της κεντρικής και νότιας Πελοποννήσου, προσεγγίζουμε την κορυφή **Σκίπιζα** (η φωλιά του αετού) στα όρια των νομών Κορινθίας, Αργολίδας και Αρκαδίας. Η θέα από εδώ ψηλά στα 1935 μέτρα είναι ανεμπόδιτη προς κάθε κατεύθυνση. Σε πρώτο πλάνο η **Ζήρια**, ο **Όρυξ**, ο **Χελμός**, το **Τραχύ** και το **Λύρκειον**, και σε δεύτερο η **Δίρφη** της Εύβοιας (με την χαρακτηριστική κορυφή που μοιάζει με το Φουτζιγιάμα), ο **Ερύμανθος** και ο μεγαλοπρεπής **Ταΰγετος** που ορίζει στα νότια την εσχάτη της ηπειρωτικής Ευρώπης.

Η κορυφογραμμή του Ολίγυρτου είναι μαλακή και εκτεταμένη. Ένα μεγάλο αλπικό λιβάδι με ανεπαίσθητες υψομετρικές διαφορές, μήκος κοντά στα 800 μέτρα και πλάτος που κυμαίνεται από 10 ως 100 μέτρα μοιάζει με γιγάντια σέλα. Οι ριπές του αέρα φιλοτέχνησαν κορνίζες χιονιού και άλλα παγωμένα γλυπτά. Κι όμως γύρω από το τριγωνομετρικό κολωνάκι ο αέρας των προηγούμενων ημερών παρέσυρε το χιόνι δημιουργώντας τις καταλληλότερες προϋποθέσεις διανυκτέρευσης. Το φεγγάρι έχει ανατείλει και φωτίζει τα νερά της Στυμφαλίας και τα χιονισμένα βουνά δημιουργώντας ένα ονειρικό και πρωτόγνωρο σκηναίο.

Παρ' ότι βρισκόμαστε στη μέση του χειμώνα, η νύχτα είναι ιδιαίτερα μαλακή και η θερμοκρασία στην κορυφή μόνο -4C. Με μαλακά υποστρώματα και υπνόσακους κατάλλη-

---

Επάνω: Ορειβατώντας στο Γκριμπίνι με θέα την κορυφογραμμή της Σκίπιζας.

Κάτω: Η Στυμφαλία και η κοιλάδα της από την κορυφογραμμή του Ολίγυρτου.

λους για -15C η εμπειρία του ύπνου στα 1935 μέτρα κάτω από το φως του φεγγαριού θα μείνει πραγματικά αξέχαστη.

Έφτασε το ξημέρωμα και όλα τα πελοποννησιακά βουνά βάρφηκαν στα χρώματα της ανατολής. Η πυραμίδα του Ταϋγету δεσπόζει στο νότο, η γιγάντια σκιά του Ολίγυρτου κάλυψε τα δυτικά του, η Στυμφαλία τυλίχτηκε με πυκνό πέπλο νεφών και μυστηρίου...

Με λίγη φαντασία μπορώ να διακρίνω εκτός από τις τερατόμορφες όρνιθες, το λιοντάρι της Νεμέας, τον Ερμάνθιο κάπρο, τους Κενταύρους της Φολόης, τη σπηλιά του Ερμή, τον τάφο του Αίψυτου, το ελάφι της Κερύνειας, τα Ύδατα της Στύγας...

Κι όμως αυτός ο μυθικός τόπος με την αρχαία λίμνη και τα βουνά του απρόσκοπτα ορίζοντα κινδυνεύει. Μια «προστατευμένη περιοχή» που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί

πρότυπο οικολογικό και αρχαιολογικό πάρκο δοκιμάζεται από την κατά καιρούς ανομβρία και την ανεξέλεγκτη διάνοιξη δρόμων που δίνει τη δυνατότητα σε άτομα με αντιοικολογική συνείδηση (κυνηγοί με 4X4 και λοιποί τζιπάτοι) να βρεθούν εύκολα σε ευαίσθητους βιότοπους διαταράσσοντας δραματικά το οικοσύστημα.

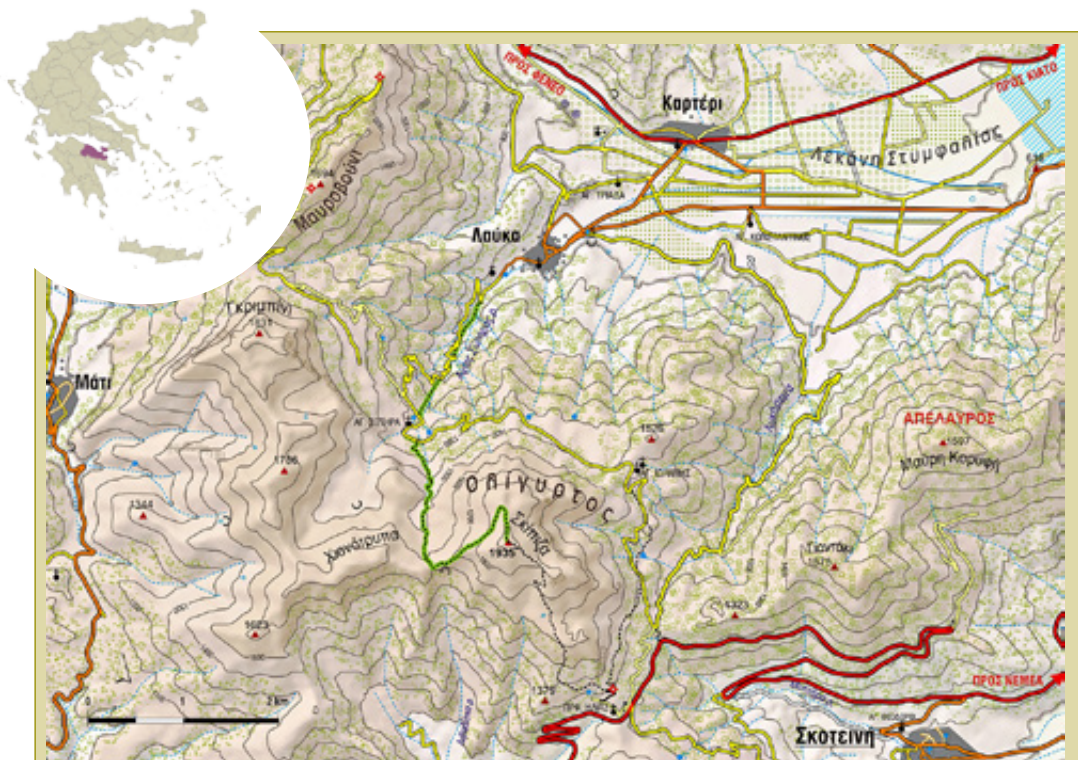
Και το μέλλον της λίμνης διαγράφεται απαισιόδοξο (η λίμνη ξεράθηκε εντελώς το 1990 και το 1993) μιας και τα νέα έργα άντλησης και μεταφοράς υδάτων έχουν ξεκινήσει χωρίς πλήρεις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων με ορατό τον κίνδυνο να μετατρέψουν τη Στυμφαλία σε έλος όπως ήταν την εποχή του Ηρακλή...

Κι έτσι η περιοχή θα ελπίζει μόνο στην “από μηχανής παρέμβαση” της προστάτιδας Αθηνάς...

Ξημέρωμα στην κορυφή του Ολίγυρτου. Η θέα προς τον Αργολικό κόλπο.

Τμήμα του χάρτη "Ορεινή Κορινθία" (1:50.000) των Εκδόσεων **Ανάβαση**

Η ΑΝΑΒΑΣΗ ΣΤΟΝ ΟΛΙΓΥΡΤΟ

Υψόμετρο αφετηρίας: Πλατεία Λαύκας 700 μέτρα

Υψόμετρο τερματισμού: Κορυφή Σκίπιζα 1935 μέτρα

Υψομετρική διαφορά: 1235 μέτρα

Χρόνος: 4 ώρες (περιλαμβάνονται 2 δεκάλεπτες στάσεις)

Πορεία: Λαύκα – Αγία Σωτήρα (**νοτιοδυτική**) / Αγία Σωτήρα – Γούπατο – Διάσελο Χιονότρυπας (**νότια**) / Διάσελο Χιονότρυπας – Σκίπιζα (**ανατολική**)

Μονοπάτι: Σηματοδοτημένο μέχρι την κορυφή (**κόκκινα σημάδια**)

Αξιοθέατα: Περισκοπική θέα σε όλα τα πελοποννησιακά βουνά από την κορυφή

Δυσκολία: 3/5

ΚΛΙΣΕΙΣ

Λαύκα – Αγία Σωτήρα (1200μ) 24% ~ 14°

Αγία Σωτήρα – Γούπατο (1500μ) 30% ~ 17°

Γούπατο – Κορυφή Σκίπιζα (μέσω διάσελου Χιονότρυπας) 30% ~ 17°

Εναλλακτικά: Γούπατο – Κορυφή Σκίπιζα (κόντρα) 43% ~ 24°

Αναβάσεις πάνω από 8° κρίνονται ως επίπονες

Αναβάσεις πάνω από 40° κρίνονται ως επικίνδυνες